

kunnen zij, die ook niet willen gesloten is, dat op den tijd de zaak opnieuw

hoeveel jaren of vating van den voor het eerst zonder dat daarvrentie voor hem? Of, zoo het in de personen, nen volgens hen van de Synode zinnen en welke mogen spreken.

re de bezwaren k steekhoudend

eenkennigheid. a Gal. 3: 10-14. Kerkblad" zijn even thans door 3: 10-14:

de argument Zien die domme redeneering om roed, zij meenen kunnen be-wetsbepalingen, stipt en streng

de niet, dat al juist daardoor k? Want Mozes n, met gebruik Christenen een voordien volgen: woorden van het

ings dezen weg igheld verkrijgt, stelling met den eele verbeelding ige, de man die n op de vastig- f". e dwaalleers, bewerken door loof in Christus, l, dat wij alleen

vloek van den chtigheid. m. Lev. 18: 5; doet, zal daar-

10, is het ver- held voor God in de oude be- j bedreigde den stadig deed. En lie niet zondigt. gen redeneering ms rest en dus vzen, want Hij sek der wet be- onzentwil: Er is ieder, die aan eest inzien, dat ament een plei- are waarde van

langs Abrahams rlang. h.v. wij i. l. de weldaden inds Pinksteren istus óveral ge- Die weg is n.m.l. k niet iets, dat aardig, dat God angelie, tot ons iet voor, maar n, maar alleen

dit werk zeer Ikens over wat dat hij er geen tuurlijk dadelijk

van Helsingden. Kerkblad": i geopperd. Die it, derzoeken blijve in zekere goede benoemde "een- iet is tot op den n. Zie, dan zou ls de duivel een commissie".

dienen zij voor ist worde, soms et déftig maken

van „mystiek“. Kerkbode" over ialtjes van taal

Schortinghuis ezen Jezusiet Do nnelijkheid. Let

„Het quijend oog Staart steeds omhoog En brengt haar lenkjes Na Jezus voort: Geen hinder stoort Dees vierge vonkjes.

Het aagt en schreid Het bidt en vleid En wil niet rusten Voor dat haar lust Wordt rust geblust In Jezus' lusten.

Wat zegt ge van zulke zoete, weege taal?

En toch?

Zulke verstjes gingen er bij de menschen in als koek.

Zelfs Professor Lampe, een Coccejaan, bekoorde hier in Utrecht de geesten. Hoort zijn gerijmel:

In Jezus' armen, hart en open wonden, Heb ik een bron van zuivre lust gevonden, Hier proeve ik hemelrank en engelenpijs. Hier ben ik in der liefde zee verzonken, Hier werden alle zielsbegeerten dronken, Hier is mijn Kanaän, mijn paradijs.

Ook bij hem het zoet-vloeiende woord.

En de menschen genoten! 't Was klokspijs.

O, als Lampe sprak over de duiven-oogen van Jezus, waarmee Hij, de trouwelijk beminnende, ziet tot op den grond des harten, dan trilden de gevoelsnaren zijner hoorders en hoorderessen zoo innig mee. Als Lampe preekte over de dadelijke vereeniging der ziel met Christus in 't avondmaal (een unio mystica, die zeker niet Gereformeerd is), dan smulde men. Als hij zijn prediciën hield uit 't Hooglied over „de geestelijke bouwling der koetsen van den hemelschen Salomo" en „de hoogste kostelijkheid der liefdekoetsen van Christus" en zijn zwoele mystiek door de kerken golfde, dan werd er, hoe zinnelijker de schilderingen werden, hoog-geestelijk genoten.

Zoo gaf men aan de reine liefde, in 't Hooglied ons geteekend, een valsche mystieke uitlegging en trachtte men door bloed-arme gevoels-theologie de zieltjes te lokken.

Geen wonder, dat men 't vrome volkje aldus hoorde spreken: „Hoe sta je zoo beteuterd, jonge ziel? Jou Borg heit voor jou voldaan, eisch de genade, jij moet die hebben, alles is voor jou voldaan."

En walgelijk werd de taal zelfs van professor Lampe, als hij op de preekstoel uitriep: „Ach zondaar, stinkt uw zondenpijk, uw eigen drek nog niet tegen u aan?"

Psalmberijming Ds Gunst.

Onvermoed, vervolgt Ds J. W. Gunst zijn Psalmberijmingen. Thans is aan de beurt de 8e Psalm:

1.

Heer, onze Heer, wat is Uw Naam toch heerlijk Op 't gansch heelal; geen naam ons zoo begerlijk! Hij, die zijn bliken aan den hemel wijdt, Aanschouwt de teek'nen Uwer majesteit.

2.

In 't stamelen van kind en zuigelingen Hebt ge U een grond gelegd van heilig dwingen Tot eerbied voor Uw sterkte en heerschappij. En angstig zwijgen, bij Uw weerpertij.

3.

Wanneer ik in de stille, nachtelijke uren Mag opwaarts naar het blauw der heem'len turen, 'k Zie maan en sterren, door Uw hand bereid, Gript mij aanbidding aan om Uw beleid.

4.

Wat is de mensch, dat Gij hem wilt gedenken Het menschenkind, dat Ge aandacht hem wilt schenken; Gansch waardeloos, zoodra Gij hem verzaakt, Hebt Gij hem schier aan U gelijk gemaakt.

5.

Hoe groot een eer hebt Gij den mensch gegeven: Een koningskroon schonkt Gij hem in dit leven, Zoodat hij Uwer handen werk bestiert, Door Uw gena' er over zegeviert.

6.

Het schaaft, het rund, zelfs 't wild gediert' der velden, Welk een ontzag, als zich de mensch laat gelden; Ook wat, gevederd, 't ruim der lucht doorklieft, Het dient hem al, naar mate 't hem belieft.

7.

Wat wriemelt in de zee, of haar doorwandelt, 't Zij klein of groot, 't wordt door den mensch be-handeld; Al wat des menschen scherpe blik bespiedt, Het legt het af, zoodra het weerstand biedt.

8.

Geweldig is Uw Naam, Heer, onze Heere, Op 't gansch heelal; niets of 't bezingt Uw eere, Zoodat het ieder menschenkind betaamt, Dat hij dit lied der schepping blij besaamt.

Nog eens: Zwitserland en Nederland.

Twee lezers maken er mij opmerkzaam op, dat de verleden week bedoelde Zwitsersche predikanten geen barthianen zijn. Maar — men leze het maar na — dat is ook niet gezegd. Er zijn menschen, die op bepaalde punten het barthianisme hebben gevolgd, in andere niet. En zoo zijn er ook, die inzake de waardeering van het stoffelijke, het „natuurlijke" affiniteit aan Barth vertoonen. Voorzover hier zulke elementen in geding waren, werd op de probleemstelling van het barthianisme heengewezen; dit is zelf voor de propa-ganda van het in geding zijnde punt-van-overeenkomst natuurlijk des te gevaarlijker.

Dr W. A. van Es en de waarheid.

Veertien dagen geleden citeerden wij Dr W. A. van Es, die ondergeteekende „gheestelijke achterhoudinghe" verweet; het woord is duidelijk voor wie iets weet van de historie. Wij hebben eens gezien, of Dr W. A. van Es een week later aan zijn lezers vermelden zou, dat zijn beschuldiging voortkwam uit fantasie, en dus teruggenomen werd. Geen sprake van. Nihil. 't Ergste is, dat ik op dit „nihil" gerekend had, op gronden van ervaring. Dr W. A. van Es is curator en zit in een... polemiekcommissie. Dat is alles publiek. We hebben leiding tegenwoordig. Iemand sprak over „kloekheid" en zoo.

Over polemiek.

Amerika leest Nederland de les; ik bedoel: eenigen Nederlanders worden door Ds D. Zwier enkele noodige waarheden gezegd in „De (Amerikaansche) Wachter". Het gaat over „polemiek":

De polemiek staat tegenwoordig bij velen niet zeer hoog aangeschreven. Ze is niet gewild. Men heeft er, zoo het heet, een broertje aan dood.

't Zal ongetwijfeld altijd wel zoo geweest zijn, dat er menschen gevonden werden, die bepaald het land hadden aan de polemiek. Maar zonder vrees voor tegen-spraak mag toch zeker wel gezegd worden, om een oude en versleten uitdrukking te bezigen, dat onze tijd staat in het teeken van de ireniek.

Nader wordt polemiek aldus verklaard:

Om het kort te zeggen, apologetiek is het verweer tegen den vijand buiten, polemiek het verweer tegen den vijand binnen de poort.

Men zal begrijpen, dat vooral de zendeling onder de Joden, heidenen of Mahomedanen vaak geroepen wordt, om als apologet, dat is, als verdediger van het Christendom op te treden. De apologetiek is voor hem een belangrijk studievak.

Maar er is niet alleen een strijd te voeren tegen hen, die buiten staan. Ook op het Christelijk erf komt de waarheid voortdurend in 't gedrang door allerlei binnenschuipende dwaling in leer zoowel als leven. En de wachter op Sions muren is geroepen ook daarop te letten, alarm te blazen en den strijd tegen de dwaling aan te binden.

Daarvan nu zijn velen in onzen tijd zeer afkeerig. Ze houden veel meer van ireniek, zeggen ze, dan van polemiek.

We hebben onlangs een redactioneel artikel van het „Calvinistisch Weekblad" gehad, dat in zijn bijvoeglijke naamwoorden („allerwonderlijkst" b.v.) den stijl van één der redacteurs verried, en waarin inzake „polemiek" de wijsheid eens woordenboeks ter omschrijving van de „polemiek" werd doorgegeven. Dr Kuypers „polemiek" lag er ineens door onder het vonnis, zoo maar parades. Gelukkig hebben ze in Amerika wat meer Rücksicht voor het porselein van Dr A. Kuypers nagedachtenis.

Even later merkt Ds Zwier op:

Ik beschouw de polemiek als broodnoodig, niet het minst in onze dagen en in ons land, en heb dat dien broeders ook laten weten. Als het polemische brood ons niet meer smaakt, dan hapert er iets aan onze gezondheid.

De tijdgeest gaat blijkbaar ook ons, Gereformeerden, niet voorbij.

Ook in Nederland polemiseert men tegenwoordig over de polemiek. Sommigen vinden ze noodig, anderen willen ze afschaffen. Nu, het kost mij heel geen moeite, om in dit debat positie te kiezen.

Wat heb ik mij verbaasd onlangs, toen ik vernam, dat in het proefnummer van een „Calvinistisch Weekblad", dat voor korten tijd is begonnen te verschijnen, deze verklaring, en dat nog wel met cursieve letters, gedrukt stond: „Het blad zal zich onthouden van het voeren van polemieken tegen personen en uitingen uit den kring der Gereformeerde gezindheid."

Toen begreep ik er niets meer van en ik vroeg: Is dat Calvinistisch?

Ofschoon wij hier in Amerika, wat de ontwikkeling van het Gereformeerde leven betreft, thans meer op eigen beenen gaan staan dan enkele tientallen jaren geleden, wat trouwens ook zoo behoort, toch zien wij nog altijd hoog tot de Gereformeerde leiders in Nederland op. En van wat daar op Gereformeerd gebied geleverd wordt maken we gebruik met dankbaarheid en met vrucht.

Maar die anti-polemiek-verklaring ging mijn verstand te boven.

Wel stond er ook in dat blad, dat men zich te weer zou stellen tegen uitingen van ongeloof of wange-loof, die elders worden aangetroffen, maar niet tegen hetgeen door personen, die in leer en leven de Gereformeerde beginselen naar Gods Woord belijden, wordt geschreven.

Dus wel polemiek tegen de dwaling buiten, maar niet tegen de dwaling binnen eigen kring!

Geen wonder, dat er onmiddellijk een polemiek over de polemiek loskwam.

Nu, in het tweede nummer van genoemd blad heeft de redactie wat water in den wijn gedaan, of eigenlijk zou ik het juist andersom moeten zeggen, ze heeft wat wijn in het water gemengd. Het heet nu, dat haar bedoeling in het afwijzen van de polemiek alleen geweest was het weren van twistgeschrift en pennestrijd. Daar zal natuurlijk ieder het wel mee eens zijn. Polemiek is geen ruzie. Twisten uit lust tot twisten past geen Christen.

Maar toch heet het ook in dit nummer nog weer, dat het blad de waarheid zal zoeken te verdedigen zonder het voeren van polemiek tegen personen en uitingen uit den eigen kring: dat wil zeggen, het zal thetisch bouwen en verdedigen en bewaren, gespeend aan den polemischen toon.

En nu wordt het mij weer heelmaal duister.

Als er dus dwalingen door Gereformeerden worden verkondigd, zal men niet men en paard noemen, maar alleen de waarheid verdedigen, zonder polemiek.

ROOKT

BEN HUR SIGAREN

VRAAGT NU:

BEN HUR RAMOZA de nieuwe penaal van 6 cent

UITNEMEND VAN KWALITEIT EN LICHT

Sigarenfabrieken GEBR. DE GRAAF - Zeist-Hapert (N.-Br.)

Ik begrijp het niet. Maar wel begrijp ik, dat we hierin een verschijnsel hebben te zien van dezelfde ziekte, die ook velen in Amerika plaagt: de polemiek-schuheid.

We hebben aan dit duidelijke vonnis niets toe te voegen. Zelden is men in ons land zoo „klein" geweest, als toen men een verklaring, als hierboven gewraakt werd, opnam in bovenbedoeld orgaan, waarin tevens een artikel stond van een den „calvinisten-bond" en het congres verdedigenden hoogleeraar, die Zuid-Afrika beter bleek te kennen dan Nederland, en een bekend voorstel van Den Haag-West had ingediend... n.l. Prof. Dr G. Besselaar.

K. S.

BOEKBESPREKING

Drs D. Langedijk. De Schoolstrijd — N. V. Drukkerij van Haeringen, 's-Gravenhage, 1935.

De schrijver heeft op, zoover wij kunnen nagaan, verdienstelijke wijze een overzicht gegeven van den schoolstrijd. Hij begint met 't schoolwezen tijdens de republiek, en handelt verder tot en met den tijd na 1920. Op enkele ons interesseerende punten hebben wij het boek gelezen, en niet alleen het historisch overzicht betrouwbaar, doch ook in den goeden zin opvoedend bevonden, doordat de kwesties waar het om gaat, zuiver werden gesteld, en onder dit gezichtspunt de strijd geteekend werd. Wij denken met name aan het conflict Groen-v. d. Brug-gen, de waardeering van de afgescheidenen, en de afbuiging in de lijn van het kerkisme bij vele Hervormden. Aardig is ook de tekening van den liberalen geest, gelijk deze zich vergroep heeft aan kinderverzjes. Wij veroorloven ons een citaat:

„De bekende Nicolaas Anslin had in één van zijn leesboekjes geschreven:

God is Vader, is Behoeder;
God, die al wat is, gebiedt;
Jezus is onze eigen Broeder,
Hij, die 't leven voor ons liet.

De bewerker na 1857, maakte hiervan:

God is Vader, is Behoeder,
Die zijn menschenkinderen mint,
Meer nog dan de trouwste moeder
Haar onschuldig, teeder kind.

Op een andere plaats stond:

En wie Jezus Christus sterft,
Voorwaar hij hooger kroon verwerft,
Dan eenig prins kan geven.

Dit werd:

En wie met vroom vertrouwen sterft, enz.

De naam Jezus Christus moest uit de boekjes worden geschrapt, over den Middelaar mocht niet meer worden gesproken, een lied als „Jezus, het hoogste goed" werd weggelaten, evenals „Op Christus' Hemelvaart".

En wanneer er toch nog een leesboekje op de openbare school bleef van dit „bedenklijk" gehalte, dan stonden de Joden met hun klachten klaar. Zoo gebeurde het te Arnhem, dat op zulk een klacht de „Versjes van Goeverneur" van de scholen werden geweerd. Nu kwamen daar ook lesjes in voor, die op een openbare school, waar men niemand in zijn godsdienstige gevoelsmocht ergeren, niet thuis hoorden. Men oordeele over het volgende:

JEZUS, DE GOEDE HERDER.

Heer Jezus, Gij zijt inderdaad
Een Herder, die getrouw en goed,
Uw zwakke schaapjes veilig houdt
En zorgt, dat geen verloren gaat.

Heer Jezus, wees mijn Herder dan,
Geleid mij op het rechte spoor
En maak, dat ik Uw roepstem hoor
Zoodat ik niet verdwalen kan.

Heer Jezus, als Gij mij geleidt,
Dan ben ik veilig in den dood.
En eenmaal kom ik na den dood
Bij U, en leef in eeuwigheid.

We kunnen begrijpen, dat dit den Joden een ergernis, den moderne een dwaasheid was. Hooren we maar, wat een lid van een plaatselijke schoolcommissie over de schoolboekjes zei. Hij meende, „dat niemand de roman-tische voorvallen, die het leven van Jezus kenmerken,